

การศึกษาสภาพและปัญหาของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร
ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

นางสาวคงคารัตน์ กิจจานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

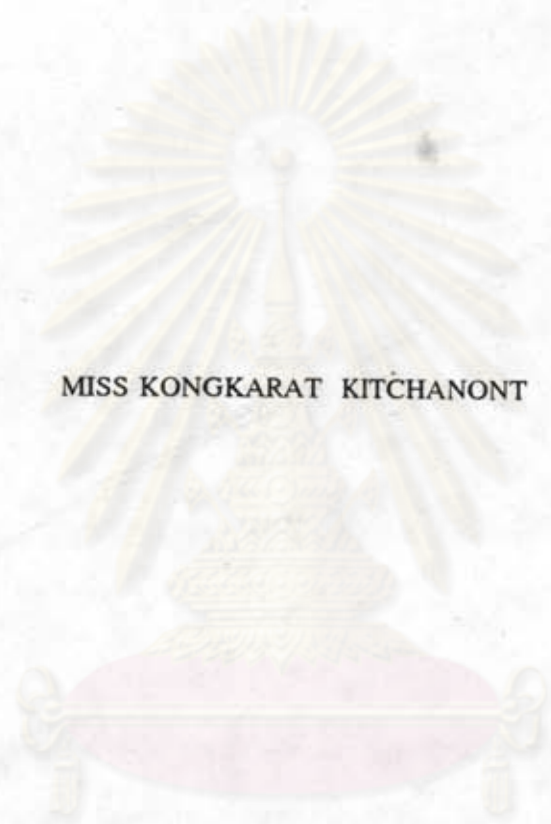
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-943-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF MANAGEMENT INFORMATION SYSTEM
IN THE STATE INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

MISS KONGKARAT KITCHANONT

A Thesis Submitted in Partical Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-635-943-6

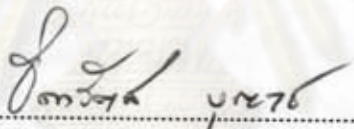
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาสภาพและปัญหาของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบัน
อุดมศึกษาของรัฐ
โดย นางสาวกมลรัตน์ กิจงานนท์
ภาควิชา อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ

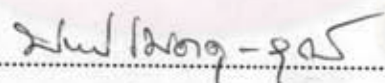

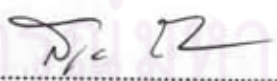
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาดามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา โฉววิไลกุล)

คงคารัตน์ กิจงานนท์ การศึกษาสภาพและปัญหาของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
 (A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF MANAGEMENT INFORMATION SYSTEM IN
 THE STATE INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. ปิทธิ
 ฒาคุณวุฒิ, 173 หน้า ISBN 974-635-943-6

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) สำรวจสภาพและปัญหาของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
 (2) เปรียบเทียบสภาพระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ กับโครงสร้างการจำแนกแผนงาน (Program
 Classification Structure) (3) เสนอแนะแนวทางในการแลกเปลี่ยนโปรแกรมประยุกต์ของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบัน
 อุดมศึกษาของรัฐ โดยการสำรวจข้อมูล สัมภาษณ์รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา จำนวน 12 สถาบัน และสอบถามผู้บริหารระดับสูง
 ระดับกลาง และระดับปฏิบัติการ จำนวน 155 คน

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. สถาบันอุดมศึกษามีการจัดทำสารสนเทศเพื่อการบริหารครอบคลุม 9 ด้าน คือ ด้านโปรแกรมการศึกษา ด้านงานทะเบียน
 นิสิต ด้านบริการนิสิตนักศึกษา ด้านบุคลากร ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านการวิจัย ด้านบริการการศึกษา ด้านอาคารสถานที่และด้าน
 การจัดการทรัพย์สิน โดยมีการพัฒนาและบำรุงรักษาโปรแกรมโดยเจ้าหน้าที่ของสถาบัน ส่วนการบำรุงรักษาฮาร์ดแวร์ใช้เจ้าหน้าที่ของ
 สถาบันร่วมกับบริษัทที่จ้างมาเป็นครั้งคราว บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านระบบสารสนเทศที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้าน
 โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงานโดยระบบสารสนเทศที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่สนองความต้องการของผู้บริหารระดับ
 ปฏิบัติการ
2. สถาบันอุดมศึกษามีนโยบายส่งเสริมให้มีฐานข้อมูลร่วม เพื่อสนับสนุนให้ผู้บริหารทุกระดับใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ
 เพื่อการบริหาร และสารสนเทศที่มีการจัดทำในปัจจุบันสนองตอบเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในระดับปานกลาง
3. สถาบันอุดมศึกษาได้รับงบประมาณส่วนใหญ่อ้างจากงบประมาณแผ่นดินในการสนับสนุนการจัดทำสารสนเทศ
4. การเชื่อมโยงเครือข่ายภายในสถาบัน ขณะนี้กำลังดำเนินการติดตั้ง ส่วนสถาบันที่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายแล้ว ยังไม่ได้
 ฝึกทักษะของผู้ใช้ระบบสารสนเทศ
5. ปัญหาของระบบสารสนเทศ ได้แก่ ไม่มีผู้รับผิดชอบด้านสารสนเทศและฐานข้อมูลเป็นการเฉพาะ เครื่องมือและอุปกรณ์
 ที่ใช้ในการจัดทำระบบสารสนเทศมีประสิทธิภาพต่ำ บุคลากรพัฒนาไม่ทันกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย การรวบรวมข้อมูลมีการเก็บจากหลาย
 แหล่ง ทำให้เกิดความล่าช้า และปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญระบบเครือข่าย
6. เปรียบเทียบการจัดทำระบบสารสนเทศกับโครงสร้างการจำแนกแผนงาน พบว่า สถาบันอุดมศึกษามีการจัดทำระบบ
 สารสนเทศส่วนใหญ่ครอบคลุม 8 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านวิจัย ด้านบริการสังคม ด้านการสนับสนุนวิชาการ ด้านนิสิตนักศึกษา
 ด้านบริหารองค์การ ด้านหน่วยงานอิสระ ด้านทุนอุดหนุนการศึกษา พบว่า งานที่ทำมากที่สุดของทั้ง 12 สถาบัน คือ ด้านสนับสนุนวิชาการ
 และงานที่มีการจัดทำน้อยที่สุดเพียง 1 สถาบัน คือ ด้านหน่วยงานอิสระ และด้านทุนอุดหนุนการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานที่เสนอโดย
 ทบวงมหาวิทยาลัย
7. การแลกเปลี่ยนโปรแกรมประยุกต์ สถาบันอุดมศึกษาควรมีการแลกเปลี่ยนโปรแกรมประยุกต์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน หรือ
 สถาบันอุดมศึกษาควรร่วมมือกันเพื่อพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ให้สอดคล้องกับงานแต่ละด้านที่จะทำ โดยกำหนดโครงสร้างข้อมูลให้
 เหมือนกัน

ภาควิชา อคมศึกษา
 สาขาวิชา อคมศึกษา
 ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต *คงคารัตน์ กิจงานนท์*
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ดร. ปิทธิ ฒาคุณวุฒิ*
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C643985

HIGHER EDUCATION

KEY WORD: MAJOR INFORMATION / MANAGEMENT INFORMATION SYSTEM

KONGKAKAT KITCHANONT : A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF MANAGEMENT INFORMATION SYSTEM IN THE STATE INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PATEEP METHAKUNAVUDHI, Ph.D. 173 PP. ISBN 974-635-943-6

The objectives of this research were 1) To study states and problems of management information system in the state institutions of higher education 2) To compare the states of management information system in the state institutions of higher education with the program classification structures and 3) To propose guidelines for exchanging applications program of management information system in the state institutions of higher education. The 12 state institutions of higher education were surveyed. The study included interviewing Assistant Deans of Planning and Development and sending questionnaire to 155 high , middle level administrators and operational level personnels

The findings, revealed as following :

1. The state institutions of higher education organized the management information system covering 9 areas of work as follow : the study program, the student registration, the student service, the personnel, the money and budget, the research, the educational service, the building and campus maintenance and the property management. All of those are developed and maintained by the officers of the institutions. The hardware is maintained by the institution officers together with the contemporary hired company. The present personnels working in the area of management information are the officers who are responsible in the computer programs. Most of them received the bachelor degree. Most of the present management information responded the need of the working level administrators.
2. The state institutions of higher education tried to enhance the co-data base in order to support the all level administrators to take advantage from the management information. And the present organized management information reached the goals at medium level.
3. The state institutions of higher education received the budget supporting the organizing of the management information mostly from the Kingdom Budget.
4. The relating of the sub-divisions in the institutions were now being located. The institutions that already had the relating sub divisions had not practiced any skills to the management information users.
5. The problems of the management information system were : there were not any persons who specifically had the responsibility in these areas, the tools using in the management information system were low efficiency; the personnels were not able to catch the modern technology; the clumsy data gathered from the many sources and the lack of experts
6. The comparison between the management information system and the program classification structure found that the state institutions of higher education organized the management information system by covering 8 areas as following : learning and teaching, research, social service, academic support, student affairs, administration, free work unit, grant support. The result revealed that the areas of works that all the 12 institutions mostly did was the academic support, while the works that only one institution had done were social service, free work unit, study support and student service.
7. The state institutions of higher education should exchange the present applied program to one another. Or, they should co-operate to one another in order to develop the applied program to be correspondent for each area of work by coping the same data structure.

ภาควิชา..... ศึกษาศาสตร์

สาขาวิชา..... ศึกษาศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิสิต..... กนกวิทย์ ปิยะนันท

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... พ.ศ. 2539-95

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

๑

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มได้ด้วยความกรุณาคุณาจารย์และบุคคลต่าง ๆ หลายท่าน โดยเฉพาะผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคณวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา ชี้แนะและให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พทุทธิ สิริบรรณพิทักษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ดันธนเดชา อาจารย์ บุญเรือง เนียมหอม ที่ได้กรุณาแก้ไขเครื่องมือ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุทนต์ ศรีไสย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว ที่ได้ให้คำปรึกษา อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากผู้ให้ข้อมูลทุกท่านจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 12 สถาบัน ผู้วิจัยขอระลึกถึงความกรุณาของท่าน

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนในการทำวิจัย และขอขอบคุณเพื่อนรุ่นพี่ คุณอารี พรวัฒนะกิจ ที่กรุณาให้คำแนะนำ

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ และขอขอบคุณพี่สาว น้องสาว ที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยได้ประสบความสำเร็จในครั้งนี้

กนกคาร์ตน์ กิจงานนท์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

ช

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	2
แนวคิดในการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของระบบสารสนเทศ.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความหมายของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร.....	9
ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา.....	13
โครงสร้างการจำแนกแผนงาน.....	15
โครงสร้างระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร.....	18
การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร.....	21
ปัญหาของการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	37
ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันของระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ กับ โครงสร้าง การจำแนกแผนงาน.....	73
ตอนที่ 3 เสนอแนะแนวทางในการแลกเปลี่ยนโปรแกรมประยุกต์ ของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	80
5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	83
สรุปผลการวิจัย.....	84
อภิปรายผล.....	91
ข้อเสนอแนะ.....	99
รายการอ้างอิง.....	100
ภาคผนวก.....	104
ประวัติผู้เขียน.....	173

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ใช้ระบบสารสนเทศ.....	36
2 สภาพปัจจุบันของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ด้านโปรแกรมการศึกษา.....	37
3 สภาพปัจจุบันของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ด้านงานทะเบียนนิสิต และด้านบริการนิสิตนักศึกษา.....	38
4 สภาพปัจจุบันของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ด้านบุคลากร.....	39
5 สภาพปัจจุบันของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ด้านการเงินและงบประมาณ.....	40
6 สภาพปัจจุบันของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ด้านการวิจัย และด้านบริการการศึกษา.....	41
7 สภาพปัจจุบันของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการจัดการทรัพย์สิน.....	42
8 เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์ที่ใช้ในการจัดทำ ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารในด้านต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	43
9 ซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในด้านต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	46
10 การพัฒนาระบบสารสนเทศบนไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้ระบบปฏิบัติการ MS-DOS หรือ WINDOWS และใช้ซอฟต์แวร์สำเร็จรูป Foxpro และ MS-Access.....	50
11 การพัฒนาระบบสารสนเทศ โดยใช้ระบบปฏิบัติการ UNIX.....	51

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12 การดำเนินการในการพัฒนาโปรแกรมและบำรุงรักษา ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	52
13 บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	54
14 การดำเนินการในการเตรียมบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร.....	55
15 งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนในการจัดทำ ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร.....	56
16 การให้บริการและการเผยแพร่ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	56
17 จำนวนและร้อยละของสถาบันอุดมศึกษาที่มีนโยบาย การดำเนินงานเกี่ยวกับระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร.....	60
18 การตอบสนองความต้องการของผู้บริหารในการใช้ ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	61
19 ความต้องการระบบสารสนเทศของผู้บริหารเพื่อการบริหาร สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	62
20 การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	63
21 ปัญหาของการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	64
22 ปัญหาด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ และการเชื่อมโยงเครือข่าย ในการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	66
23 ความพึงพอใจของผู้บริหารระดับสูงต่อการใช้ ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร.....	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
24 ความพึงพอใจของผู้บริหารระดับกลางต่อการใช้ ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร.....	68
25 ความพึงพอใจของผู้บริหารระดับปฏิบัติการต่อการใช้ ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร.....	70
26 การเปรียบเทียบการจัดทำระบบสารสนเทศ กับโครงสร้างการจำแนกแผนงาน.....	73
27 การเปรียบเทียบการจัดทำระบบสารสนเทศ กับโครงสร้างการจำแนกแผนงานของทบวงมหาวิทยาลัย.....	76

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย